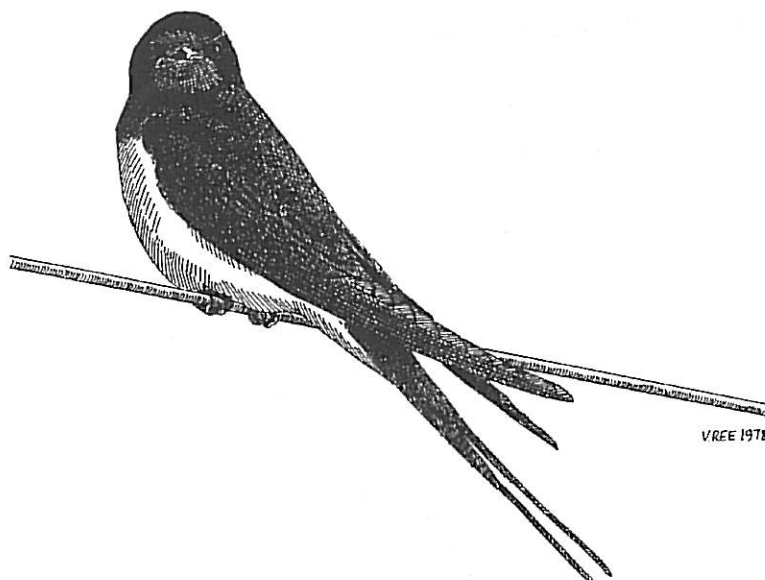

Låvesvale *Hirundo rustica*

Global utbredelse

Låvesvala finnes i det meste av den holarktiske region, fra Europa og Nord-Afrika østover i et bredt belte til Stillehavskysten fra Nord-Vietnam nordover til og med Kamtsjatka. I Amerika finnes den fra Alaska over Canada til Newfoundland sørover til midtre Mexico og Florida. Siden 1980 har noen få par hekket i Argentina, i det som normalt er overvintingsområdet for den nordamerikanske underarten. Den mangler i de høyarktiske områdene og følger stort sett grensene for permanent menneskelig bosetning basert på jordbruk. Over dette store utbredelsesområdet finnes 6 underarter som vesentlig skiller seg fra hverandre i størrelse og fargen på undersiden. To svært nærtstående former finnes i tropisk Afrika, og har til dels vært slått sammen med låvesvala.

Norsk utbredelse og habitatvalg

Låvesvala er sterkt knyttet til jordbruk og husdyrhold, og følger menneskelig bosetning. Den er en vanlig hekkefugl nord til Saltdal og avtar sterkt videre nordover. I Pasvik finnes den dog som fåtallig hekkefugl, og enkelte par kan gå til hekking i andre deler av Finnmark, men regulær forekomst slutter i Troms. Bestandstettheten er størst i de rike jordbruksbygdene i Trøndelag, på Jæren og på Østlandet. I enkelte indre dalstrøk på Vestlandet mangler arten som hekkefugl.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Låvesvala er jamnt utbredt i kulturlandskapet og er en tallrik art i store områder. Totalbestanden er trolig i området 100.000-400.000 par, med betydelige variasjoner fra år til år. Svingningene vil være resultatet av massedød under trekk og overvintring, og nedsatt hekkesuksess i somre med dårlig vær.

Det er vel ingen tvil om at bestanden har gått betydelig tilbake i de siste 20 åra. Dette er også tilfelle i Danmark, Finland, Nederland, Tyskland, Storbritannia, Tsjekkoslovakia, Romania og i Baltikum. Hovedårsakene til denne nedgangen er trolig omlegginger og økt giftbruk i jordbruket. Særlig viktig er trolig forekomsten av husdyr for at låvesvala skal kunne trives.

Hekkebiologi

Låvesvala hekker som oftest solitært, men kan også hekke i større kolonier. Fra utlandet er det kjent at opptil 280 par kan hekke i ett og samme hus. Reiret plasseres inne i fjøs, låver og uthus av ulike slag. Reiret bygges av begge kjønn av jordklumper blandet med spytt, og føres innvendig med fjær og strå. Eggleggingen i det første kullet startes i slutten av mai til ca. 20. juni. De eldre fuglene starter ca. 14 dager før de yngste. Kullet består av 4-6 egg som er hvite med rød-brune prikker, og ruges av hunnen i ca. 15 dager. Unge føres med større insekter av begge foreldre i 30-35 dager, men forlater reiret 18-23 dager gamle. Kull nummer to startes samtidig med at ungene i første kull blir uavhengige, og ungene i dette kullet vil normalt fly ut i slutten av august. I Midt-Norge er det normalt bare de parene som startet hekking før ca. 10. juni som legger to kull. Det er ikke uvanlig at enkelte reir inneholder unger selv i slutten av september eller starten av oktober. Det må trolig være seine andre kull, eller tredje kull. Viktigste årsak til tap av unger er dårlig vær. I enkelte styggværsperioder kan praktisk talt samtlige reirunger bukke under. Ellers kan skjære være en lei predator. Ved tap av kullet legger paret et nytt kull.

Trekkforhold

Låvesvala er en utpreget trekkfugl som starter trekket sørover på bred front fra slutten av august til oktober. Trekket er spredt utover i et langt tidsrom, og kan gå i sterkt forskjellig tempo. Om ettersommeren og høsten samles svalene i rørskogene ved enkelte vann i store ansamlinger for overnatting. Det er kjent at fugler fra store områder kan samles på slike steder. Svalene trekker sørover til Afrika sør for Sahara, og flere gjenfunn er gjort av norske fugler i Sør-Afrika, og fugler merket der er gjenfunnet i Norge og store deler av det øvrige Europa (inkludert det tidligere Sovjetunionen).

Vårtrekket starter allerede i slutten av februar og de første fuglene når Sør-Europa allerede i mars. Til Norge kommer de første i slutten av april, men hovedtyngden kommer i tiden fra 17. mai til 1. juni.

Tor Ålbu

Låvesvale *Hirundo rustica*

1248 ● Konstatert hekking

187 ● Sannsynlig hekking

220 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

